

Grønt Dialogforum

2. maj 2022

Dagsorden

1. Godkendelse af dagsorden
2. Orientering om høring af statens vandområdeplaner 2021-2027
3. Kort orientering om status på kommunens naturhandleplaner og deltagelse i konkurrencen Danmarks Vildeste Kommune
4. Orientering om projekt Skarven og den bornholmske ørredbestand
5. Adgangsforholdene til Ole Christensens Skulpturpark i Olsker
6. Adgangsforhold til plantager, som Bornholms Regionskommune har solgt
7. Kort orientering om høring af statens Natura 2000-planer 2022-2027
8. Orientering om BRKs aktuelle og planlagte naturplejeindsats samt status på biodiversitetspuljen
9. Kommende møder i Grønt Dialogforum – form og indhold samt godkendelse af mødeplan
10. Eventuelt

HØRING

Vandområdeplaner 2021-2027

Vandløbsmedarbejder: Tine Kent Egedal

Frist

Frist: **22. juni 2022**

Høringsmaterialet kan tilgås på:

<https://hoeringsportalen.dk/Hearing/Details/65947>

Hørings svar bedes sendt via Miljøministeriets
høringsværktøj på: [https://hoering-vp3-
2021.hoering.mfvm.dk](https://hoering-vp3-2021.hoering.mfvm.dk)

Bornholms Regionskommune indsender eget høringssvar.

Materialiet

Vandområdeplanerne

Vejledning til indsatsprogrammet

Miljørapport

Bekendtgørelse
Miljømål

Bekendtgørelse
indsatser

Bekendtgørelse
Fastlæggelse af
miljømål

Bekendtgørelse
Overvågning

Bekendtgørelse
Basisanalyser

Bekendtgørelse
Vandområdedist
rikter

Bekendtgørelse
Skaldyrsvande

Indsatsplanen

- [Vandområdeplanerne 2021-2027.pdf \(windows.net\)](#)
- Kap 1: Status
- Kap 2: Beskrivelse af de fire Vandområdedistrikter og indsatser
  - » Vandløb, Søer, Kystvande, Territorialfarvande og Grundvand
- Kap 3: Påvirkning
- Kap 4: Overvågning
- Kap 5: Tilstandsvurdering
- Kap 6: **Miljømål**
- Kap 7: Sammenfatning af indsatsprogram

- **Bilag 1-17.**

Indsatser i vandløb

Bornholm: Vandområdedistrikt III

- Bilag 3 i [indsatsbekendtgørelsen](#): 14 indsatser er godkendt.

- **7.2.1.3 Vandområdedistrikt Bornholm**

For Vandområdedistrikt Bornholm omfatter indsatsprogrammet følgende indsatser:

Virkemiddel	Omfang af anvendelse*
Mindre strækingsbaserede restaureringer	Ca. 35 km
Genslyngning	<5 km
Åbning af rørlagte strækninger	<5 km i ca. 5 km vandløb
Restaurering af ådale	-
Fjernelse af fysiske spærringer**	Ca. 5 stk.
Etablering af okkeranlæg	-
Etablering af sandfang	-

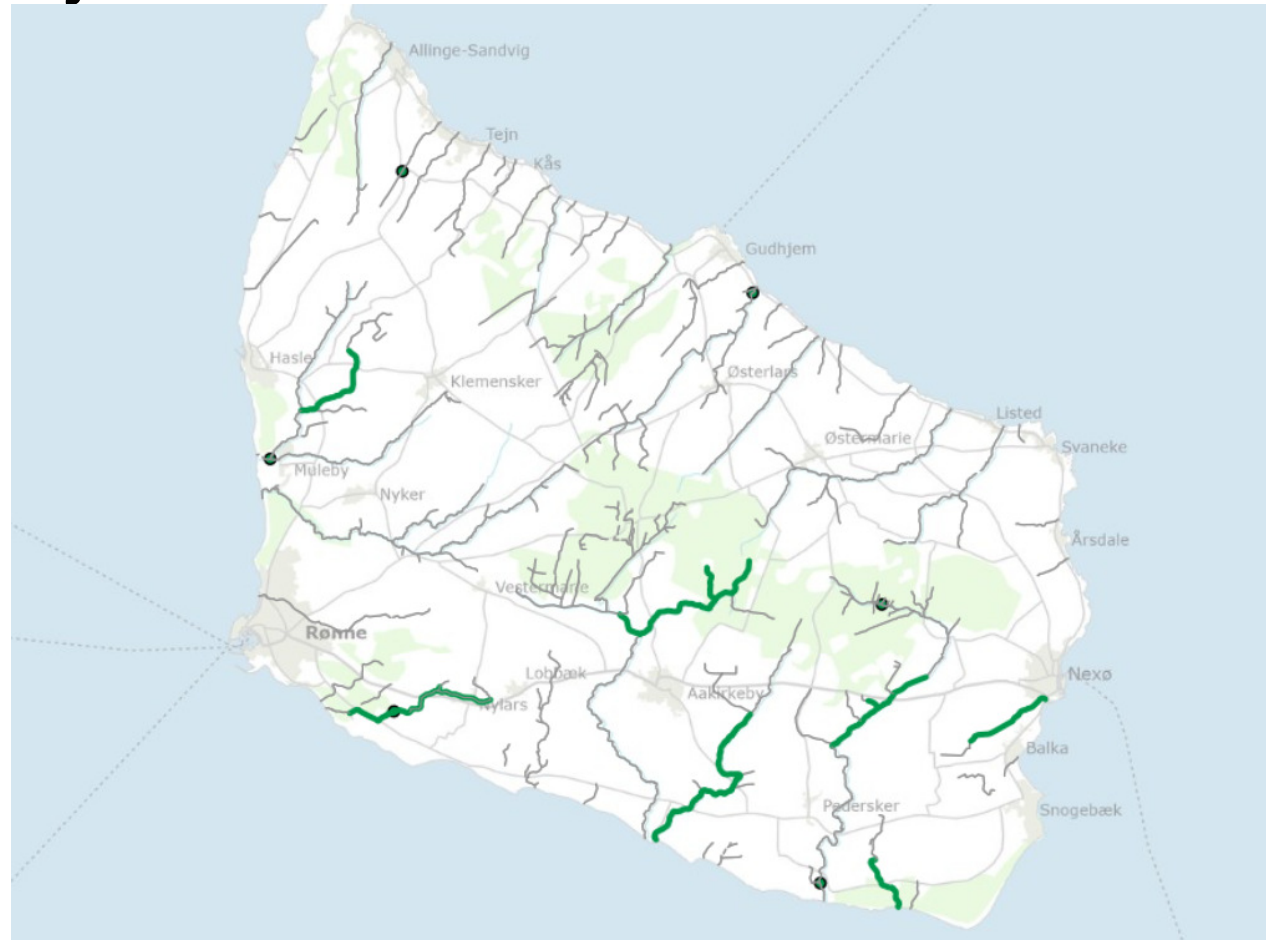
*Omfanget af anvendelse er opgjort som summen af længden af vandområder med en given indsats. For rørlægninger, som ofte udgør en mindre del af et vandområde, opgives indsats både som den reelle længde rør, der åbnes, samt som km vandområde. Der kan forekomme overlap mellem indsatserne angivet i tabellen, hvorfor kilometerangivelserne ikke kan summeres direkte. Der er anvendt afrundede værdier.

** Opgjort som summen af fysiske spærringer, herunder åbning af rørlagte strækninger, hvor åbningen alene sker af hensyn til kontinuitet.

Indsatser i vandløb

Bornholm: Vandområdedistrikt III

- Fra MiljøGIS – insatser vandløb

Indsatser vandløb: Tilpasninger

- **Tilpasning**
- Projektet i Vellens Å (ved lufthavnen): Fjernelse af spærring ved nedstrøms rørføring → Hævning af vandløbsbund.
- **Afventer**
- Fjernelse af spærring i Vellens Å (ved grusgravsøen) afhænger af, at vandkvaliteten i vandboringen ikke forringes som følge af vandspejlssænkningen i søen.

Indsatser: Søer

Se bilag 2 i indsatsplanen.

7.3.1.3 Vandområdedistrikt Bornholm

For Vandområdedistrikt Bornholm er der ingen indsats i relation til søer.

Indsatsbehov i Dammemose, Hundsemyre og Sø ved Udkæret.

Foranstaltninger til opfyldelse af miljømål for søer omfatter begrænsning af forurening fra punktkilder.

Indsatser Kystvande: Vådområder og lavbundsprojekter

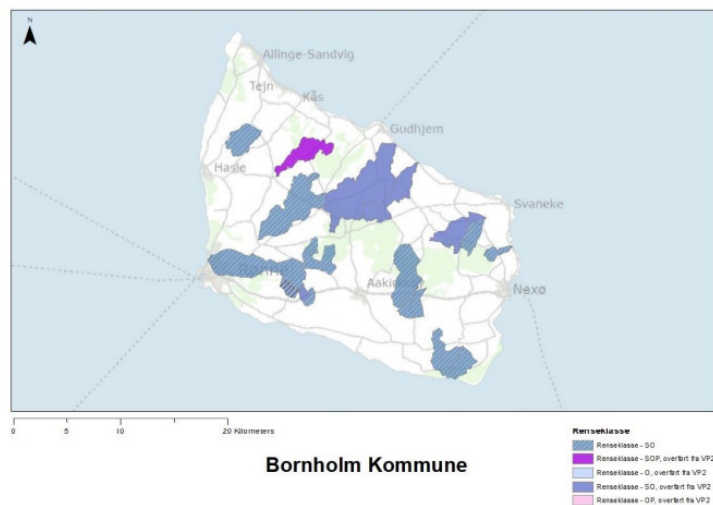
Foranstaltningerne gennemføres af kommunerne efter gældende regler herom. Der kan søges tilskud. For orientering om kvælstofindsats til kystvande. Se bilag 1 i indsatsplanen.

Hovedvandopland	Etablering af vådområder (ton N/år)	Gennemførelse af lavbundsprojekter (ton N/år)
Bornholm	0,6	0,3

7.2.2.3 Vandområdedistrikt Bornholm

For Vandområdedistrikt Bornholm omfatter indsatsprogrammet forbedret spildevandsrensning på ca. 323 ejendomme i spredt bebyggelse. Derudover viderefører forbedret spildevandsrensning på ca. 154 ejendomme i spredt bebyggelse fra anden planperiode.

Figur 1. Bornholms Regionskommune (400): Forbedret rensning af spildevandet fra ukloakerede ejendomme.

En spændende opgave venter kommunen forude

- Tak for jeres opmærksomhed!

Status på naturpolitikens
handleplaner og konkurrencen
Danmarks Vildeste Kommune

Naturpolitikens handleplaner

- Naturpolitikken godkendt af KB i juni 2021.
- November 2021 godkendte Natur- og Miljøudvalget en række strategiske indsatsområder og sendte udkast til handleplaner i offentlig høring.

Naturpolitikens Strategiske INDSATSOMRÅDER 2022-2025	Naturpolitikens visioner (mål) som dækkes af indsatsen			
	Vi er fælles om naturen	Mere plads til naturen	Vi handler bæredygtigt	Mere viden og formidling
BRK går forrest BRK viser vejen på egne arealer og i planarbejdet	X	X	X	X
Sammenhængende natur på Nordbornholm En prioriteret indsats i et caseområde for Grønt Danmarkskort		X		
Sikre og genoprette værdifuld natur Fortsætte med at gøre det, som virker. Starte nyt, som har stor værdi.	X	X		
Mere bynær natur I samarbejde med borgerne – vi starter med indlandsbyerne	X	X	X	X
Grøn dannelse på Bornholm Fortsætte indsatsen med børn og unge. Og udbrede den til de voksne	X		X	X
Grøn Ø – fælles digital platform Måltrettet de voksne – borgere/turister/erhverv/lodsejere	X		X	X
Bedre adgang til Bornholms Rekreative Netværk Indledningsvis med udgangspunkt i eksisterende stier og faciliteter.			X	X
Kortlægning af vores værdifulde natur Som grundlag for "kloge" og langsigtede beslutninger og handlinger			X	X
Kommunikation og motiverende formidling En koordineret indsats, som sikrer inddragelse og medejerskab	X		X	X

- Natur-, Miljø- og Planudvalget vedtog 6. april 2022 de endelige handleplaner for Naturpolitikken.
- I 2022 vil det især være handleplanen for indsatsområdet ”BRK går forrest”, som vil kunne udfolde handlinger i praksis.
- Indsatser på de kommunale arealer - i byerne, skovene og langs vejene – fx omlægning af pleje af græsarealer, grøftekanter, idrætsområder, rasteplasser mv., så naturen gives mere plads og gøres mere urørt.
- Handleplanen er den mest omfangsrige og den, som vil virke med størst tyngde på den korte bane.

- Handleplanen "Grøn Dannelse på Bornholm" allerede under fuld udrulning i regi af Center for Skole (Børne- og Skoleudvalget).
- Handleplanen "Kommunikation og motiverende formidling" lægger op til, at Bornholms Regionskommune og NaturBornholm samarbejder om en fælles kommunikationsindsats for at udbrede naturpolitikken til bornholmerne. En videreførelse afhænger dog af, at det politisk prioriteres med budgetmidler.
- Handleplaner for de øvrige indsatsområder har karakter af, at de i 2022 startes op med en undersøgende proces, herunder afklaring af finansieringsbehov.
- Der lægges op til politisk prioritering og evt. godkendelse, efterhånden som handleplanerne bliver kvalificeret og udviklet.

Danmarks Vildeste Kommune

- Miljøministeren inviterede i starten af 2021 alle landets 98 kommuner til at deltage i konkurrencen om at blive Danmarks VILDESTE kommune.
- Grøn Bog: Strategien er at vi vil gøre mere af det, der er godt i forvejen, og igangsætte nye tiltag.
- [Ny hjemmeside på brk.dk](https://brk.dk)
- Optagelse af video, hvor vi viser alle vores "vilde" indsatser for at hjælpe den vilde natur og biodiversiteten.
- 1. juni 2022. Indsendelse af Finale Grønbog.
- Det mest fantastiske biodiversitetsprojekt kåres i slutningen 2022 til Danmarks VILDESTE kommune.

Projekt Skarv og den bornholmske ørredbestand

Ved Erik Thorsen (Sportsfiskerne) og
Mogens Elleby (Danmarks Jægerforbund)

Adgangsforholdene til Ole Christensens Skulpturpark i Olsker

Punktet er ønsket af Ole Pedersen, Friluftsrådet

Adgangsforhold til plantager, som Bornholms Regionskommune har solgt

Punktet er ønsket af Ole Pedersen, Friluftsrådet

Kort orientering om høring af statens Natura 2000-planer, tredje planperiode 2022-2027

- Ved Katrine Høst, Center for Natur, Miljø og Fritid

Natura 2000-planer

Proces og rammer

De overordnede rammer for 3. planperiode

Processen

Basisanalyser

- 11/6 2020: Basisanalyser offentliggjort
- 21/2 2022: Revideret basisanalyser

Natura 2000-planer

- 21. februar – 25. maj 2022: Høring af udkast til planer
- MST forventer ca. ½ år til at behandle høringssvar
- Slut 2022: endelige Natura 2000-planer

Natura 2000-handleplaner

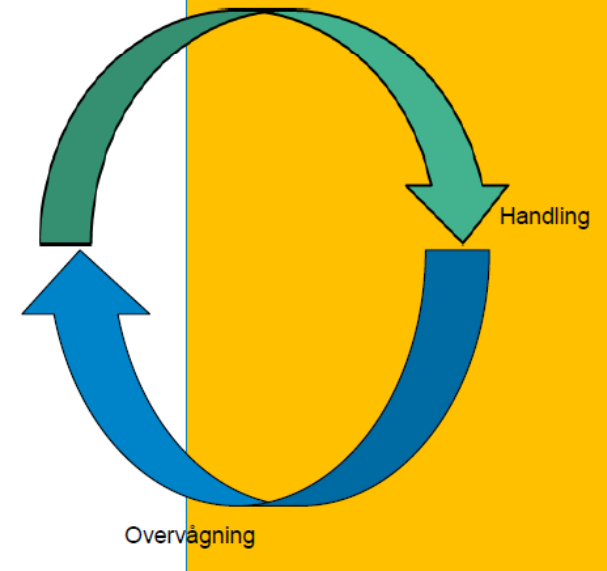
- Midt 2023: Forslag til Natura 2000-handleplan
- Mindst 8 ugers offentlig høring
- Slut 2023: Endelig Natura 2000-handleplan

N2000 planlægning

Basisanalyser

Handling

Overvågning

Natura 2000-områder på Bornholm

Natura 2000-planer

- Skal sikre eller genoprette en gunstig bevaringsstatus for en række naturtyper, arter og fugle
- Plan for, hvordan fremgangen i tilstanden af disse naturtyper og arter i Natura 2000-områderne sikres
- Planerne opdateres hver 6. år (dog hvert 12. år for de skovbevoksede, fredskovpligtige arealer)

Natura 2000-planer høring

- Høringsfrist 25. maj 2022
- Materiale og link til at indgive høringssvar kan findes her:

[Natura 2000-planlægning 2022-2027 \(mst.dk\)](#)

Natura 2000-planer - overordnet fokus

Udkast til 3. generation Natura 2000-planer Indsatser – overordnede fokusområder

Fokus på mere naturlige processer og naturens robusthed

- der er øget fokus på en mere naturnær forvaltning med fokus på at sikre sammenhæng i naturen og mere naturlige dynamikker i Natura 2000-områderne
- der arbejdes for at udvide arealet med urørt skov
- der er fokus på tiltag mod klimaforandringer og dermed områders robusthed over for sådanne pludselige hændelser

Sikre og forbedre tilstanden af den eksisterende natur og levesteder, hvilket bl.a. er i overensstemmelse med Brandmandens lov og EU's biodiversitetsstrategi

- fortsætte arbejdet med at sikre naturtilstanden f.eks. ved naturpleje på plejekrævende arealer
- fortsætte arbejdet med at afsøge behovet for og udlægge forstyrrelsesfrie zoner bl.a. til gavn for trækfugle, marine naturtyper og havpattedyr
- fokus på indsatser, der gavner truede arter og fugle
- fortsætte arbejdet med at afsøge behovet for at regulere fiskeri beskyttede områder

Bekæmpe invasive arter

- fortsætte arbejdet med at bekæmpe invasive arter

Føtød

Natura 2000-planer indhold

(eksempel fra Almindingen, Ølene og Paradisbakkerne)

1. Natura 2000-planlægning	5
1.1 Synergi med anden lovgivning	7
1.2 Natura 2000-planen er bindende for myndighederne	7
1.3 Naturtilstand og gunstig bevaringsstatus.....	8
2. Almindingen, Ølene og Paradisbakkerne	10
2.1 Områdebeskrivelse	10
2.2 Områdets udpegningsgrundlag	12
2.3 Tilstand og forekomst for områdets udpegede natur og levesteder.....	12
2.3.1 Terrestriske naturtypers arealfordeling og tilstand	13
2.3.2 Sønaturtypers tilstand og forekomst.....	17
2.3.3 Forekomst af vandløbsnatur.....	18
2.3.4 Tilstand af levesteder for arter.....	18
2.3.5 Tilstand af levesteder for ynglefugle.....	19
3. Målsætninger	20
3.1 Overordnede målsætninger for Natura 2000-området.....	21
3.2 Konkrete målsætninger for naturtyper og arter.....	21
3.3 Modstridende naturinteresser.....	22
4. Indsatsprogram	23
4.1 Generelle retningslinjer	23
4.2 Område specifikke retningslinjer	24
4.3 Relation til vandområdeplaner.....	24
5. Bilag 1. Oversigt over grupperinger	26

Natura 2000-planer indhold

(eksempel fra Almindingen, Ølene og Paradisbakkerne)

Udkast til Natura 2000 plan-2022-27

3.1 Overordnede målsætninger for Natura 2000-området

Naturtyper og arter på udpegningsgrundlaget skal bidrage til at opnå gunstig bevaringsstatus på biogeografisk niveau. Målet er:

- at Almindingen, Ølene og Paradisbakkerne bliver et godt leve- og ynglested både for forekomster af ynglende fugle og for arterne på udpegningsgrundlaget. Der er særligt fokus på bred vandkalv, bechsteins flagermus og perleugle, som kun har få forekomster i Danmark.
- at arealet af skovnaturtyperne, tør hede (4030), surt overdrev (6230), tidvis våd eng (6410), hængesæk (7140), avneknippemose (7210), rigkær (7230), indlandsklippe (8220) samt levesteder for lys skivevandkalv sikres. De nævnte naturtyper og arter har enten en stærkt ugunstig bevaringsstatus eller store forekomster i den kontinentale biogeografiske region.
- at arealet med vinteregeskov (9170) er stigende.
- at arealet af rigkær (7230), surt overdrev (6230) og tidvis våd eng (6410) øges, hvor de naturgivne forhold gør det muligt, og der skabes sammenhæng mellem forekomsterne.
- at områdets økologiske integritet sikres i form af en for naturtyperne hensigtsmæssig hydrologi og drift/pleje, en lav næringsstofbelastning og gode sprednings- og etableringsmuligheder for arterne.
-
- at den økologiske integritet for området sikres derudover ved god vandkvalitet gennem reduceret tilførsel af næringsstoffer og miljøfarlige stoffer, hvilket reguleres gennem vandområdeplanerne.

Natura 2000-planer indhold

(eksempel fra Almindingen, Ølene og Paradisbakkerne)

4.1 Generelle retningslinjer

1. Myndighederne tager i deres administration af lovgivningen og deres forvaltning udgangspunkt i målsætningen for det enkelte Natura 2000-område og sikrer dermed en grundlæggende beskyttelse af udpegningsgrundlaget.
2. Der arbejdes for at sikre de lysåbne terrestriske naturtyper en hensigtsmæssig hydrologi, drift og pleje også til gavn for tilknyttede fugle og arter.
3. Der arbejdes for at sikre egnede levesteder for områdets fugle eller arter.
4. For skovnaturtyper, hvor det vurderes nødvendigt af hensyn til bevarelse af skovnaturtyper på udpegningsgrundlaget, sikres en skovnaturtypebevarende drift og pleje også til gavn for tilknyttede fugle og arter.
5. Der arbejdes på at opnå størst mulig naturmæssig robusthed og sammenhæng i områdets natur ved at sikre større driftsenheder af lysåbne naturtyper og skovnaturtyper.
6. Igangværende projekter og indsatser, der relaterer til gennemførelse af tidligere Natura 2000-planer, afsluttes.
7. Indsatser gennemført i første og anden planperiode vedligeholdes, f.eks. ved genrydning af arealer, hvor der tidligere har været gennemført en Natura 2000-indsats.
8. Der fokuseres på en løbende opdatering af oversigt over naturtyper, arter og fugle som findes i væsentlig forekomst i Danmark, og om der er behov for yderligere sikring mod forstyrrelser med fokus på træk- og ynglefugle samt pattedyr.
9. Der arbejdes på en national strategi for forvaltning af truede og rødlistede arter herunder en lang række direktivarter og -fugle.

Natura 2000-planer indhold

(eksempel fra Almindingen, Ølene og Paradisbakkerne)

4.2 Område specifikke retningslinjer

1. Tilstanden af levesteder for bred vandkalv samt lys skivevandkalv sikres eller forbedres i overensstemmelse med arternes krav til disse.
2. Der søges udtaget kulstofholdige lavbundsjordder der kan bidrage til sammenhængende arealer, øget robusthed og give mulighed for mere naturlig dynamik. Udtagningen kan ligeledes være til gavn for bl.a. stor vandsalamander, rørdrum (Y), plettet rørvagtel (Y), trane (Y), engsnarre (Y) og rørhøg (Y). Udtagningen skal også bidrage til at reducere udledningen af CO2 og et renere vandmiljø.
3. Der gennemføres en grundlæggende indsats på hedearealer med henblik på forbedring af naturtilstanden.
4. Der iværksættes en bekæmpelse af invasive arter på 18 ha med fokus på arealer med en kortlagt forekomst af invasive arter på over 10% dækning.
5. Urørt skov (permanent ophør af drift m.v.) kan være en mulighed af hensyn til naturtyper og tilknyttede arter og fugle. Ved udlæg til urørt skov skal der tages hensyn til levesteder for særligt følsomme arter.
6. Miljøstyrelsen reviderer bestemmelserne for vildtreservatet Ølene.

Orientering om BRKs aktuelle og planlagte naturplejeindsats samt status på biodiversitetspuljen

- Ved Ole Holm Pedersen, Center for Natur, Miljø og Fritid

NATURPLEJE og Biodiversitet

2021-2022

Biodiversitet:

I 4 års perioden:

Oprensning	117 stk.
Nyetableret	20 stk.
Vandløb	4 stk.
Hegn timer	4 stk.

Givet tilskud til projekt Agerlandets fugle og blomsterstriber til bier

Uopfyldte ansøgninger 96 stk.

Naturpleje:

Fredede arealer	ca. 4000 ha.
Stier	200 km.
Fortidsminder	120 stk.
Hegninger stk)	250 ha. (65
Infotavler	200 stk.
Publikumsfaciliteter	
Naturgenopretning	

Indhegninger

Rydningsarealer

Stier og sheltere

Udførte og planlagte opgaver

Sandkås

**Lannung
s eng**

Pellegård

Budget 2022

Naturpleje	4.100.000 kr.
<u>Biodiversitet</u>	<u>610.000 kr.</u>
<u>I alt</u>	<u>4.710.000 kr.</u>

Fordeling   3,4 til natur
                  1,3 til publikum

Kommende møder i Grønt Dialogforum – form og indhold samt godkendelse af mødeplan

- Foreslået mødeplan for resten af 2022:
  - Møde mandag den 5. september kl. 16-18
  - Møde mandag den 5. december kl. 16-18

Eventuelt

Tak for idag

